

MORAVSKÁ SVATBA

Napsal F. Bartoš.

Knihovna českého lidu. II. V Praze 1892.

Nákladem F. Šimáčka. — Stran 88 v 8^o.

Dle českého přísloví je člověk dvakrát za živobytí vzácný: když se narodí a když zemře. Na Moravě však praví, jak se dočítáme v knize svrchu psané, že je člověk *tříkrát divným*: když se narodí, když má svatbu a když umře. Nezapomněl tedy moravský lid v přísloví na svatbu, na chvíli v lidském životě tak vážnou a zpravidla i veselou. A mluvným výrazem tohoto obojího rázu jsou obyčeje, obřady i písně prstonárodní svatby moravské, jež jsou vylíčeny důkladně a zevrubně v knize výše uvedené.

Nová tato studie nejpřednějšího znalce moravského lidu, velice zajímavá a poutavá, obsahuje vypsání všeho toho, co se děje, kdy dospělý mládenec hodlá „stav svůj proměnit“ (ohlady), co se děje při námluvách, v čas ohlášek a zvaní na svatbu, při zdavkách (oddavkách), při svatební hostině atd., až do té chvíle, kdy si ženich přiveze mladou ženu do svého domu. Na konec přidáno stručnější vypsání městské svatby, o jakéž u nás v království nemáme tuším nic napsáno, ač i u nás, alespoň v menších městech a městečkách, nebyla bez zvláštního rázu.

Svatby se v různých končinách Moravy různě konají, ovšem že při společném základu. Odchylek v obřadech a obyčejích je dost. Kniha páně Bartošova však nevypisuje svateb o sobě, jak jsou po krajinách, nýbrž jako svatbu jedinou, uvádějíc při ní všecky rozdíly a zvláštnosti svým místem náležitě a úplně. Tím uvaroval se spisovatel častého opakování stejných věcí a vypsání stalo se tak jednotnější. Svatební obyčeje moravské obsahují mnoho zajímavého a zvláštního. Jímají místem svou tklivou poesii, místem malebností, humorem i bujností. Ráz kraje a lidu se v nich obráží a jen jako na upozornění budiž uvedeno zajímavé líčení toho, jak zvou na Moravě na svatby, jak jdou do kostela, v jakých průvodech, zvláště na Hané, kde vezou nevěstu v trojspřežném voze v průvodu jezdců na vyšperkovaných koních. Čtenáře z království dále bude zajímati

i svatební strom i ohromný koláč „hřebec či vyslouženec“, bohatě ozdobený, vyrostlý „z vonného dřevíčka, z tichého deštíčka, z tučnosti zemské, z rosy nebeské“, i svatební jídelní lístek, zvláštní svou hojností polévek a tím, čím kde hostinu začínají, jako zelím s chlebem nebo na Valašsku brynzou s chlebem. Starého původu je zajisté mytí rukou po svatební hostině, jakož i stínání kohouta, jež také v Čechách kdysi bývalo při svatbách. Zvláště pozoruhodné jsou svatební řeči a proslovení družbů a řečníků. Ze všech těch řečí vane starobylý a zbožný duch, any, jsouce složeny řeči vpravdě „uhlazenou a dvornou“, ukazují svým rázem, že původu jsou velmi starého, jistě z dob, jak už jinde bylo řečeno, kde lid se hodně biblí obíral a ji dobře znal. Krátké nejsou, ačkoli družba místem žádá o dovolení, že promluví, „ale zkrátka“ a některá začíná doslova „od Adama“. Písní se zpívá o moravských svatbách dost a mnohé z nich jsou velmi tklivé a pěkné, zvláště ty, jež zpívají, když se nevěsta loučí s rodným domem a domovem, děkujíc všem, i prahům, dveřím, „co mé nožky chodívaly“, i stolům, „lavám, co mé ruce myjávaly — už víc nebudú“. Mnohý snad bude litovati, že spisovatel nepřipojil také zevrubné vypsání svatebních pověr, jež, jak slíbujeme, jinde uveřejní. A mnohý čtenář v království čta uvázne o „střívě“, o „pantok“, a snad ještě tu a tam o některé slovičko, a musí vzítí slovník na pomoc. Ale dočta bude jistě vděčen auktorovi za pěkný, přehledný obraz moravské svatby, nakreslený živě, s úplnou znalostí látky, s láskou a uměním, a povzdechne, že by bylo již na čase, aby i u nás v Čechách na základě starších prací Langrových, Němcové a j. a na základě vlastních zkušeností vypsali někdo českou svatbu.